

Abcoude - Baambrugge – Leiden – Buskruit.

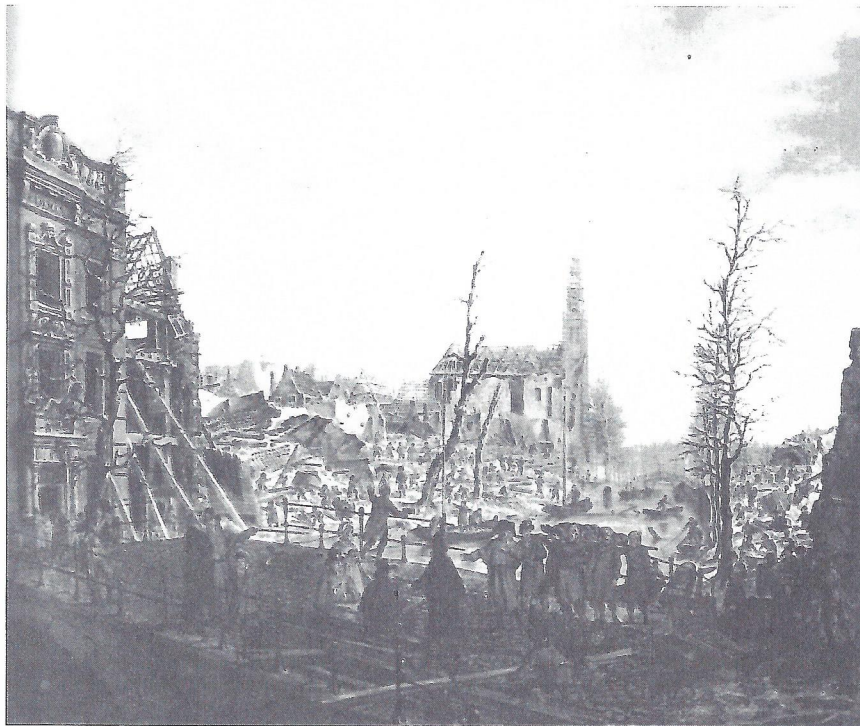
Maandag 12 januari 1807 was kwart over vier in de middag in onze dorpen een normale dag. De zon was zojuist ondergegaan. In Abcoude werd het pasgeboren meisje Maria Gertrudis Martin door pastoor Adolphus Lappée gedoopt. De dorpelingen werden plotseling opgeschrikt door een zware knal. Het duurde enige tijd voordat aan de speculaties over de oorzaak van de knal een einde gemaakt werd door het bericht: In Leiden was een kruitschip ontploft.

Niet alleen bij ons was de zware ontplofing gehoord maar ook in Amsterdam. De trekschuit naar Haarlem werd met reizigers en al uit het water getild om met een klap weer in zijn element terug te vallen.

In Leiden was door onopgehelderde oorzaak een schip geladen met 13.000 pond buskruit uit de kruitfabriek in Ouderkerk aan de Amstel, midden in de stad ontploft. Gevolg was een enorme ravage, 151 doden en bijna 2000 gewonden! Koning Lodewijk Napoleon was 's avonds al op de plek van de ramp en vertrok pas de volgende ochtend om zes uur weer naar Den Haag. Hij was behoorlijk aangeslagen en onder de indruk van hetgeen hij had gezien. Hij liet er geen gras over groeien en instrueerde op 18 januari de verschillende departementen in het land, de voorlopers van onze provincies, om in ieder dorp en stad een collecte te houden voor de getroffen en in Leiden. De leraren van alle gezindten werden gemaand om vanaf hun respectievelijke kansels het volk tot gulle giften aan te manen.

Ook in Abcoude en Baambrugge werd op 25 januari een dergelijke collecte gehouden. Daar zou je in onze tijd niet mee behoeven aan te komen. De overheid verdubbelt wel de opbrengsten van allerlei TV acties die betrekking hebben op rampen in verre oorden. Wij worden op een bijna onontkoombare wijze door radio, televisie en gedrukte media met de neus op de verre ramp gedrukt.

Begin 19^e eeuw was een periode van economische teruggang. Deze werd door burgers veel directer gevoeld dan de crisis in onze tijd. Kennelijk was de mentaliteit anders en de solidari-

De enorme ravage na de ontploffing op het Rapenburg in Leiden. afb. J. Jelgerhuis 1807

teit en betrokkenheid onder de medeburgers groter dan bij de landelijke of plaatselijke overheid. Op 22 januari werd de inzameling gehouden in Abcoude en Abcoude Bercks Gerecht (het huidige Baambrugge).

Men zamelde het gigantische bedrag van fl. 492,-- in! Dit was een bedrag waarvan een dagarbeider met gezin twee jaar van kon rondkomen.

In de 19e eeuw komen we nog een paar keer dergelijke collectes tegen. Zoals de brand in de gemeente Waalwijk in 1824 en de riviersverstromingen in 1850. In 1959 komen we overigens in Abcoude nog een bericht tegen over een collecte ten bate van de slachtoffers van de damdoorbraak in Fréjus in Zuid Frankrijk.

Wim Timmer
wtimmer1@cs.com